

pro grauissimis sceleribus posse qu. m ad carcerem perpetuum condemnari, verius est. Sed temporalis detentus in vinculis publicis pro pena apud nos sepiissime stabilitur, l. 5. tit. 4. lib. 8. Recopil. coegeretur pena carcere pro uno mense, qui verba quzdam ibi expressa in Deum, vel Beatam Virginem eis Genitricem protulerit. L. 2. tit. 7. eod. lib. sic plectuntur ludis prohibitis vices, si in bonis non habeant, unde ponam pecuniariam pendant. L. 1. tit. 0. eod. lib. filii iniuriantes verbaliter parentes in carcere detinerti iubentur, & alijs pluribus legibus eadem pena irogatur, Bouadill. sup. n. 8.

Vers. Quarto ex principali.

102 Imò, & hoc casu vim licet inferre possessori ex communi Theologorum, sententia videndum Lugo tom. 1. disp. 10. sect. 9. n. 181. cum sequentibus.

103 Vbi respondet ad l. si quis in tantam, C. vnde vi, & similes prohibentes, propria autoritate res suas aliquem occupare, eas nisi præsumptione, quod sciens semper potest per legitimam iuris potestatem unusquisque ius suum consequi, quia præsumptione cessante, vbi in contrarium est veritas, non obligat eatum constitutionum prohibito in conscientia, vt regulare est in omnibus legibus, quiz in præsumptione fundantur, Gutier. canonica. q. lib. 2. c. 27. n. 11. Thom. del Bene de immunit. Eccles. tom. 1. cap. 8 dubit. 15. quo. 7. D. Couarr. in cap. cum esse, num. 16. de testament. late Mench. de p. resumpt. lib. 1. q. 80. à princip. Molin. de just. disp. 404. n. 9. Pat. Vazq. 1. 2. tom. 2. disp. 163. cap. 2. n. 8. Pat. Suan. de legib. lib. 3. cap. 23.

Num. 15:

104 Multi concedunt, posse quieti rem propriam, vel sibi in specie debitam clam capere, & si iudicialeter agere ad illam non sit impeditus, & saltim à cui paletali capitemon excusat, quia nō est adeo graue, illum iuris ordinem peruertere, de quo in l. non est singulis, ff. de reg. iur. Ita Dian. 1. tom. tract. 2. miscellan. resol. 48. Lug. d. tom. 1. disp. 16. sect. 5. n. 91. apud quos Mol. Villalob. & alij, quod forsitan admittunt propter expensas, & iudicij dubium euentrum, l. quod debetur, 52. ff. de pecul. Suntque, qui talites exercitatur, vt malint propria re catere, quam litigare, l. 4. §. potest etiā vers. Non tamen; ff. de alienat. iud.

De tribus sequentibus illationibus agit Lugo d. sect. 5. quz ab omnibus communiter recipiuntur,

Vers. Quinto, vt ex hoc.

Aduersus D. Couarr. est communis opinio, modo res estimatione digna sit, docet Lugo ex pluribus d. sect. 9. n. 181. Vim autem inferre, non licet 105 debitori ad debitum soluendum, nisi res ipsa creditoris ab illo iniuste detinatur, idem d. disp. 16. sect. 6. n. 153.

Num. 16:

107 Simulatione vti posse, ac debere iudicem prudenter alij etiam exemplis comprobant Bouad. lib. 2. cap. 5. num. 34. & cap. 21. n. 153. tenent Sanch. d. lib. 6. cap. 3. dub. 35. in princ. Plaza in epitom. delictor. lib. 2. cap. 37. Villa diego cap. 3. n. 225. Farinac. q. 81. ex n. 276. vbi late de simulationibus, qui-

bus iudices vti solent Barbos. in col lect. ad cap. asserte, de præsumpt. Sayr. in clau. Reg. lib. 12. cap. 2. n. 3.

Vers. Similiter ex hoc oritur.

108 Ab ex confessione rei emissa propter impunitatem à iudice promissam possit sequi condemnatio? docent Anton. Gom. variar. libr. 3. cap. 12. num. 6. Fachinz. controvrs. libr. 9. cap. 61. Menoch. de arbitrar. lib. 2. cap. 367. vbi varias refert sententias, Pet. Nauarr. de restit. lib. 2. cap. 3. numer. 246. Sanch. & Villadiego vbi proxime, Bobad. lib. 3. cap. 13. num. 10. cum sequentibus, & zquier, ac verius est, non posse, nam fides delinquentibus est seruanda, Ceuall. tom. 1. quz. 292. vbi alij;

109 In illa quzstione, an iudex, qui, impunitate promissa, suavit reo in Ecclesia existenti, vt ab ea exiret communiter sequuntur DD. distinctionem D. Couarr. in praesenti, Ant. Gom. supr. num. 7. Sanch. cons. moral. d. lib. 6. cap. 1. dub. 12. & ultra supr. laudatos authores alij, quos adducit Bobad. dict. cap. 13. numer. 17. in gloss. lit. I. Thom. del Bene tom. 2. cap. 16. dub. 24. numer. 13. Ceuall. supr. qui testatur de praxi, & quid si reus non dolo iudicis, sed alterius ab Ecclesia recedat. Bene supr. numer. 14. 15. qui distinguit, an iudex particeps fuerit fraudis, vel non.

AD CAPUT Tertium.

SUMMARIUM:

- 1 DD. materiam tractantes referuntur.
- 2 Verbum, restituere, in sententia positum, quando fructus contineat.
- 3 Fructibus petitis cum re, qui iudicis officio debentur, si res restitui iubetur, reus censetur à fructibus absolu tus.
- 4 Miorni an sit, restituzione in integrum concessa, res restituenda cum fructibus?
- 5 Intelligitur cap. ad nostram, de reb. Eccles.
- 6 Feudum est beneficium, quod propter officium conceditur.
- 7 Creditor dominus directus rei sibi in pignus data suos fructus ex ea perceptos facit.
- 8 Impugnatur interpretatio ab alijs quibus tradita ad dict. cap. ad nos stram.
- 9 Bonam fidem habet, qui scit, rem à se per restitucionem in integrum au ferri posse.
- 10 Fructus alij naturales, & industriales alij.
- 11 Communis divisio fructuum.
- 12 Alia fructuum divisio.
- 13 De differentiis ac natura fructuum, remissive.
- 14 Fructus civiles proprii fructus non sunt.
- 15 Iudicis arbitrio relinquuntur, qui sine fructibus naturales, qui industrielles.
- 16 In dubio fructus naturales pos

- sius censendi sunt, quam induc tales.
- 27 Fructus naturales non quadruntur bona fidei possessori etiam cum titulo.
- 28 Fructus naturales sunt bona fidei possessori etiam sine titulo, maxime cum sumptu.
- 29 Fructus omnes indistincte ante item contestatam percepiti pertinet ad possessorem bona fidei.
- 30 Fructus naturales acquiruntur bona fidei possessori cum titulo, sed eos tenet restituere, ex quibus locupletior factus est.
- 31 Fructus consumpti evidenter extare, ex quibus possessor locupletior effectus est.
- 32 Quando presumantur fructus consumpti.
- 33 Possessor presumitur locupletior factus ex fructibus, quos consumpsit.
- 34 Nullus proprium patrimonium iactare creditur.
- 35 Possessor bona fidei sine titulo fructus naturales suos non facit.
- 36 Possessor bona fidei fructus industriales extantes cogitur restituere.
- 37 Possessor bona fidei fructus industriales consumptos non restituit.
- 38 Conventus principaliter propter fructus perceptos independenter a re aliqua eos restituit omnino, ex quibus locupletior inveniuntur.
- 39 Conciliatur, qui bona 23. & 1. habeat fidei 48 ff. de acquir. rer. dom. cum l. quis est 25. & fin. ff. de usq. s.
- 40 Non videtur quis capere, quod alij tenetur restituere.
- 41 Fructus bona fidei possessor per triennium resupciuntur.
- 42 An qui fructus consumpsit antetriennium à die perceptionis, & post illud.

- conveniunt, debet restituere eos, ex quibus locupletior factus est.
- 33 Viscapio sive possessione non procedit.
- 34 Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur.
- 35 Si possessor fructus resupciatur, cessat eorum restitutio.
- 36 Res propria à domino & resupci non potest.
- 37 Quod meum est, amplius meum fieri nequit.
- 38 Error iuris bonam fidem parit quo ad fructuum acquisitionem.
- 39 Errans in iure nec malam, nec bonam fidem censeretur habere.
- 40 Errans in iure, quoties ius actui resistit, suo fructus non fit.
- 41 Error non presumitur.
- 42 Presumptio cedit veritati.
- 43 Ad fructuum acquisitionem, malam fidem absese sufficit.
- 44 Distinctio quedam cum D. Concessione & remissione.
- 45 Iuris, & facti errore concurrenti, bona fides oritur.
- 46 Abbas non exemptus neque bona monasterij sui alienare absque consensu Episcopi.
- 47 Abbas etiam exemptus ad alienationem rerum exiguarum debet petere licentiam ab ordinario, ubi salis fuerit consuetudo.
- 48 Vbi recepta est, extranagans ambitione de reb. Eccles. Abbas non valer alienare immobilia, aut mobilia pretiosa absque assensu Pontificis.
- 49 Quae solemnitates requirantur in alienatione rerum Ecclesiasticarum, remissione.
- 50 Alienatio rei Ecclesiasticae sine debita solemnitate est ipso iure nullata.

- 51 Ecclesia ob enormousam laesam non compert post quadriennium etiam restitutio.
- 52 In restitutione in integrum ex iustitia venient fructus.
- 53 Pontifex, ubi aliquid ex benignitate indulget, id exprimit, ne ius communice induatur.
- 54 Additur alius intellectus ad d. cap; ad nostram.
- 55 Huic prelato, qui alienauit, non labitur Ecclesia quadriennium ad petendam restitutionem.
- 56 Quarta debet esse leso, ut restitutio in integrum concedatur.
- 57 Relinquitur iudicis arbitrio.
- 58 Indices faciles esse non debent ad concedendam restitutionem in integrum.
- 59 Restitutio non est concedenda ob minimam lesionem.
- 60 Concedi debet ob graue detrimen- tum.
- 61 Intelligitur, l. scio, ff. de in integ. restitut.
- 62 Etiam prudentissimi solent decipi contrahentes in exigua quantitate.
- 63 Minor lesus non restituitur, si prudenter se gerit in actu, contra quem restitui desiderat.
- 64 Non est equum, ut contrahitus maxime quantitatis ob leue damnum minoris rescindatur.
- 65 Ad concedendam Ecclesia restitu- tionem quanto desideretur leso.
- 66 Iudicis arbitrio relinquitur.
- 67 Remedio ordinario existenti, cessat extraordinarium.
- 68 Fallit si magis pingue sit extraordi- narium.
- 69 Minor restitutus ob lesionem in prelio rem precise auocate non valeret.
- 70 Contrarium qui docet.
- 71 Index tute sequitur opinionem com- munem, quam maluerit.
- 72 Iudicis licet, amplecti sententiam, quam ipse minus probabilem pur- sat.
- 73 Agens remedio, l. 2. C. de refi- endend. venditione, fructus non con- sequitur ante item contestacionem per- ceptos.
- 74 De minimis non curat prator.
- 75 Licitum est contrahentibus, se ini- cium decipere.
- 76 Pro re minima actio furci non da- tur.
- 77 Famam omnium plurimi haberi de- bet.
- 78 Fama est vita charior.
- 79 Damnatus furci infamia nota- tur.
- 80 Vbi de pennis disputatur, benignior pars eligenda est.
- 81 Pena sunt restringenda, non ampliada.
- 82 Intelligitur textus in 3. Gallinarum inst. de rer. diuis.
- 83 Non est idem furcum committere, & furci actione teneri.
- 84 Dolosus est, qui vel in uno num- mo alterum decipit.
- 85 Dolus non in quantitate, sed in fac- tis qualitate consistit.
- 86 Prator pro oculis a qualitate semper debet habere.
- 87 Actio de dolo pro re minima non datur.
- 88 Interpretatur, l. vulgaris, ff. de fur.
- 89 Non tam verbis, quam mentis legi- tatori standum est.
- 90 Ecclesia enormousime lesa usque ad triginta annos restitutur.
- 91 Intellectus, l. fin. iii. fin. part. 6.

- in prima parte, remissione.
 92 De cunctis legi interpretationibus in secunda parte, remissione.
 93 Restituens, quia iesus fuit in pretio, non anocet rem preci, & iuxta communem, vide supra, num. 69.
 94 Ratio decidendi ad dict. cap. ad 3. prem. traditur.
 95 Fructus feudi presumuntur aequaliter labori, & obsequio vassalli.
 96 Vassallo omnis utilitas feudi debetur.
 97 In datione in feudum locus non est, l. 2. C. de rescindend. vendit.
 98 Non est proprius feudum, quod conceditur pro annua pensione.
 99 In restituzione ex gratia fructus non veniunt, secus ex iustitia.

Vtrum fructuum ratio habeatur in restituzione in integrum, qua causa atatis sit.

¹ Ad rem hanc consulendi sunt, Gutier. practic. quæst. lib. 4. quæst. 69. Sforcia Oddus de restit. in integr. 1. part. quæst. 45. artic. 2. Pichard. in § extraneis, num. 53. cum sequentibus, instit. de hæredum. qualit. Surd. decil. 45. Pinel. in l. 2. part. 2. cap. 4. C. de rescind. vendit. Morla in empor. iur. tit. 5. de iū integr. restitut. 1. part. quæst. 1. num. 31. Cancer. variar. part. 2. cap. 1. à numer. 287. Molin. de iustit. & iur. disp. 575. Costa i. Gallus, 5. & quid si tantum, part. 2. à num. 53. ff. de liber. & posthum.

Num. 1.

Verbum, restituere, in sententia

positum, an fructuum condemnacionem contineat? controvèrtitur, & est pro utraque parte communis opinio, sed hæc resolutio tenenda est, quod cum ex natura actionis veniunt fructus, ut in actionibus restitutorijs, iudiciojs universaliibus, & similibus; ex eo quod iudex, restituere, verbo utitur, res cum fructibus reddi debet; secus si actio eius natura non sit, Castill. quotidiana libr. 5. cap. 135. numer. 20. Parlador. different. 42. num. 10. Pont. decis. 25. numer. 9. & 10. Noguerol. alleg. 8. numer. 42. latè Hermos. in l. 28. tit. 5. part. 5. gloss. 2. ex numer. 95. qui a numer. 98. cum Surd. decis. 98. docet, quod si petantur fructus cum re, vbi officio iudicis debentur, & iudex restituere iubeat rem, censebitur reus a fructibus absolutus, neque amplius ad eos agi poterit.

Num. 2.

Vers. Erit igitur expeditum

Ex DD. in principio huius capititis laudatis constat, receptissimum esse, minori per in integrum restitucionem rem cum fructibus a die contractus perceptis fore reddendam, quibus adiungendi sunt Cyriac. controvers. tom. 2. conc. 324. numer. 77. Gamma. decil. 312. numer. 1. vbi Flores de Mena, Ceuall. commun. tom. 3. quæst. 763. nu. 68. Meneses in l. 2. num. 30. C. de rescind. vendit. Simoncell. de decret. lib. 3. tit. 7. inspect. 7. Menchaca controversa usus frequent. lib. 3. cap. 65. 66. Ant. Gom. Lusitan. decil. 212. Caldas in l. si curator habes, vbi. Impolare n. 13. Ali-

Aliqui nihilominus contra sentiunt, Molin. numer. 4. Rebif. tom. 2. ad leg. Gallicas rubric. de restitutionib. gloss. 3. numer. 31. atque idem Senisse senatum Neapolitanum, testis est Francisc. Marc. quæst. 21. part. 1. restaturque de praxi Pinell. dict. cap. 4. num. 6. qui se ntinuata, die litis contestatz fructus deberi, de quo videndi sunt Gutier. & alij supra.

Num. 3.

5

De interpretatione, cap. ad nostram, de reb. Ecclesi. agunt, Gutier. Pinel. Mol. Morla vbi supra, & alij, quos congerit Barbos. in collect. ad ad eum textum, & inter varios intellectus ille magis arridet, quem ex Menchaca refert Vifel. in præsent. Ideo enim fructus non restituuntur in illa specie, quod cedunt feudatio in compensationem obsequij, quod tanquam vassallus exhibere monasterio tenebatur, quo referenda sunt illa verba Pontificis: Cum si fructus percepti sufficeret debeat pro labore. Qui nequaquam loquitur de labore fructuum percipientium, nam iniquum esset propter hunc possessorum universos fructus lucrari, cum sufficeret, partem aliquam in mercedem ipsius relinquere, maxime cum ita fuissent vberes, ut ibi refertur, quod aduertit D. Couarru. numer. sequenti cum Costa in dict. 5. & quid si tantum 2. part. numer. 75. retinet ergo omnes fructus feudatarius, quos alias restituere compelleretur propter obsequium, nam feudum est beneficium, quod ob officium datur cap. unico de vassall. milit. qui arm;

Num. 4.

Vers. Secundo, prefata decisio.

Intellectus hic divinat, restringens generalia Pontificis verba, quiriundante decidit, fructus feudatario relinquendos, & ita textum interpretantur communiter Doctores, prout ex nuper allegatis apparet. Præterea expeditum non est omnino, fructus non esse minori restituendos, si consumpti sint, nec possessor ex eis fuerit locupletior factus, ut videre est apud Gutier. numer. 25. & Oddum, num. 20. vbi lex generaliter loquitur, distinctio adhiberi non potest, l. de pretio 10. ff. de public. in rem aucti. Bene supra cap. 3. dubi. 12. num. 9. Thusch. lit. D. conclus. 508. August. Barbos. axiomat. 136. numer. 4. vbi multi.

Num. 5.

Bonam fidem habere, qui scit rem à se per restitucionem in integrum auferri posse, docet cum Molin. dict. disp. 575. Gutier. n. 24.

Num.

v

Num. 6:

10. Hanc fructuum divisionem in naturales, & industrielas sequuntur, Pinel. d. cap. 4. n. 52. Sanch. oper. moral. lib. 2. cap. 23. num. 52. apud quem Ioann. Copp. Gutier. Menoch. & Castillo. 11. Sed communiter iuriis interpretantiam admittunt speciem fructus m, quos ciuiles appellant Marescot. 12. triat. lib. 1. cap. 64. n. 1. Carleual. tom. 2. tit. 3. disp. 34. n. 21. Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. quoz. 53. num. 17. Escobar de ratiocin. cap. 29. num. 4. Pichard. in §. si quis à non domino, num. 7. inst. de rer. diuis. Alij alter dividunt fructus in naturales, industrielas, ac mixtos, qui autem sint naturales, sicut industrielas, quicciuiles, & mixti, præfati docent D.D. Illud verò cōpertum est, vestram naus, pensiones domum, luctum ex mercatura, &c. quæ fructus ciuiles nuocuantur, proprii fructus non esse, sed eorum vices gerere, l. mercedes 29. ff. de petri. hz. eq. l. cum Ieru 39. §. fructus, ff. de leg. 3. l. vñtra 34. ff. de vñtris, Lugo, qui vñtam proxime traditam fructuum divisionem probat, de iust. & iur. tom 1. disp. 17. num. 38. Sanch. num. 53. Carroc. de locat. tit. de verb. signif. quoz. 10. num. 5. Cyriac. dict. tom. 2. controuer. 39. 7. num. 20. & 21. Qui autem fructus naturales, & qui industrielas censeantur, iudicis arbitrio discernendum est, illa præmissa regula, quod denominatur à portione causa, nam quod producitur natura ipsa, nulla, aut modica hominis industria interveniente, fructus est naturalis, sed vbi magis labore humano, quam natura quid nascitur, inter fructus industrielas habetur, Sanch. num.

48. & 49. Menoch. de atbterat. cap. 16
210. num. 19. Verum si contingat, in fructuum productione ita concurrere naturam, & hominis industriam, ut vel prudentissimus iudex aequi non valde, cui magis tribuendum sit, fructus naturales reputabuntur, quoniam naturalis causa in dubio debet prævalere, l. qui habet, ff. de tutel. Sanch. num. 50. Menoch. cons. 51. num. 28. Tiraquell. de vñroque retract. §. 30. gloss. 1. num. 20. Marescot. variar. lib. 1. cap. 50. à num. 4.

Vers. His sane premisis;

- Circa fructus naturales perceptos à bono fidei possessor, alijs omissis minus probabilitibus, triplex est sententia. Prima habet, minime acquiri percipienti, & si titulo sit munitus, hoc inititur, fructus 4. ff. de vñtr. defenditurque communiter à pluribus, quos recenset Sanch. n. 65. Secunda huic opposita docet, possessorem boni fidei, licet titulo careat, fructus naturales irreuocabiliter sibi acquirere, maxime si consumpti sint, pro qua facit, l. boni fidei 48. ff. de acq. rer. dom. & S. si quis à non domino, inst. de rer. diuis. eamque sustinet, Ant. Faber. lib. 4. coniectur. cap. 17. Fachin. controuer. iur. lib. 1. cap. 57. qui alios memoratur & ita in praxi obtinuisse, testantur Bellamer. in cap. grauis, n. 3. & 9. de rest. spoliat. Peter. Barbos. in l. diuortio 8. in princ. p. 2. n. 48. Pinel. d. cap. 4. n. 47. 56. & 60. qui duo ultimi D.D. assertūt, in iudicis non inspici, an fructus industrielas sint, vel naturales, nec vñ consumpti sint, nec ne? sed indistincte omnes possessorem boni fidei lucrari, quos ante item exceptam percepit.

Ter.

20. Tertia intet vitramque media assertit, eum possessorem habentem titulum, fructus naturales sibi quare cum onere restituendi extantes, vel consumptos, ex quibus locupletior fuerit effectus, & quoad primam partem habet pro se dicit. boni fidei, & d. S. si quis à non domino, Ultima suadetur ex squitate, l. si & me, & Titum 22. ff. si cert. pet. & ex l. certum 22. C. de rei vendic. dum in ea deciditur, fructus extantes fore restituendos, nam & illi, ex quibus is, qui consumpsit, dicitur factus est, in eiusdem patrimonio equivalenter extant, Lugo vbi nuper. num. 39. atque his, & alijs fundamentis cum D. Couart. sentiunt Menoch. de adipisc. posses. remed. 15. num. 53. & sequenti, Cuiac. in d. S. si quis à non domino, Sanch. plurimos allegans num. 68. & est valde communis, maxime apud Theologos, de quo videntur etiam sunt, Garcia de expens. cap. 23. num. 35. 36. Pichard. in d. S. si quis à non domino, num. 13. 14. Spin. in spou. testamentor. gloss. 13. princip. num. 50. 51. Rebell. de obligat. iustit. p. 1. lib. 2. q. 4. num. 8. conclus. 2. & u. 11. conclus. 4. Didac. Perez in l. 1. glos. 1. col. 1. tit. 13. lib. 3. ordinament. Donell. commentar. iur. ciuil. lib. 20. cap. 5. col. 10. 15.

22. Iuxta quam opinionem duo notanda sunt. Primum, cum dubitatur, an fructus extant, vel sine consumptis. Si ante triennium a die collectionis agatur, possessor probare debet consumptionem; at post illud tēpus probationis omnis incumbit agenti, ut eos extare ostendat, sic Sanch. ex alijs, n. 74. Secundum, omni qui fructus consumpsit ex illis dicitur factus præsumatur: & Pinel. num. 64. sentit ditionem

- præsumi, & est communis opinio, cui subscibunt relati à Menoch. n. 587. Ipse tamen contrarium docuit lequutus, quod magis receptum in praxi affirmat, sed pro prima sententia, facit, quod nemo patrimonium suum prodidere creditur, cum de indebito 25. vbi notatur, ff. de prob. & sic consueto fructus, possessorem in propriam utilitatem eos impendisse, præsumeendum erit, nisi contrarium petrumdem probetur.

Vers. Secunda conclusio;

- De hac cōclusione consulendi sunt 25 DD. in proxima allegati præsertim Sanch. Pichard. & Menoch. qui differentiam admittunt cum D. Couart. inter possessorem cum titulo, & sine illo, quo ad acquisitionem fructuum naturalium, sed ipsam reprobat Pinel. assertens, ratō quenam posse, dari absque titulo bonam fidem: & tandem concludit, quod, & si contingat, talis possessor non generetur ad horum fructuum restitutionem, sicut enim iure vñscapio introducta est, ita & acquisitione fructuum pro cultura, & cura potuit boni fidei possessor cōcedi, prætate præallegaria legibus à perté cōcessa est, nullibique de restitutione tractatur saltem quoad consumptos,

Vers. Tertia conclusio;

- Omnium fere est concors sententia, possessorem boni fidei fructus industrielas extantes fore restituturum, iuxta d. l. certum, nisi iam illos vñceperit, Pinellus autem incisiatur volens, quoad hoc d. constitutionem in vñno esse, sed & dici potest, verbum, extantes,

tantes, propendebitibus sec. p. 6. m.

²⁷ Licet pluribus placeat, maxime Theologis, bonz fidei possessorem tenet etiam ad restitutionem frumentorum industrialium consumptorum, cum ex illis ditione invenitur, Sanch. cum multis, num. 77. Menoch. num. 598. contrarium versus, ac in praxi acceptius, restatur, Ceuall. tom. 1. quæst. 119. Marescot lib. 2. cap. 112. nu. 59. Pinel. dict. cap. 4. Bellamer. dict. n. 8. Ant. Gab. commun. lib. 5. tit. de acqui- rend. rer. domin. concl. 2. n. 3. Garcia sup. n. 40. in fine; & styllo Rotz cōprobatur, pro qua opinione sunt aperiti similia iura in l. 39. tit. 28. p. 3 vbi Greg. Lop. & in l. si cōtra, C. si ignor. rē min. quibus nullus zque satisfacit, quare Sanch. num. 85. & 86. d.l. regia con- strictus docet, primum scarentiam, quam amplectitur, de iure Castellæ veram non esse, admittens correlio- nem iuri communis, quz omnino vi- tanda est, l. præcipimus cum vulgatis, C. de appellat. Tusch. lit. C. conclus. 1036. Surd. decis. 21. n. 19. Pichard. ad princip. num. 34. inst. de leg. Falcid. Molin. de primog. lib. 3. cap. 13. num. 41. 42.

Sed Marescot vbi proxime, n. 63. docet cum alijs, D. Couart. senten- tiam omnino tenendam, vñque ap- probari, quoties principaliter, & inde- pendenter à re aliqua ad fructus agi- tur, velut si quis annas præstationes, quibus fuerat spoliatus, sibi restituji postularer, nam percepere sunt resti- tuendæ etiam consumptæ, si locuple- tor extet possessor ex illis.

Num. 7.

Contrarietatem continere textus

in l. quibona 23. & dict. l. bonz fidei cum l. qui seit 25. §. fin. ff. de vñsur. vi- sum fuit Eguinatio, & Hotom. in dict. §. si quis Menoch. d. rem. 15. n. 614. in fine Ioann. Cop. in tract. de fruct. lib. 2. tit. 4. cap. 5. num. 5. & 6. At cum expedit iura iuribus conciliati, cap. cum expedit. 29. vbi notare DD. quorum plures congerit Augustin. Barbos. lib. de elect. lib. 6. Ceuall. com- mun. tom. 2. q. 75. §. num. 38. Bene de immunit. Ecclesiast. tom. 2. cap. 16. dubitat. 5. num. 6. Tusch. lit. C. con- clus. 1008. num. 7. Cyriac. tom. 2. con- trouers. 387. num. 39. 40. Alderand. Mafcard. de statut. conclus. 8. num. 65. cum seqq. varia pro eorum textuum conciliations interpretes scripserunt, sed iuter cetera illud magis veritati vi- detur accedere, quod doctissimus Cu- iac. excogitauit in d. 5. si quis: inquit enim, Iulianum in d. 5. fin. loquuntur fusse de dominio reuocabili, quod bonz fidei possessor quæritur, donec res fructificans fuerit per euictionem ablata, interim quidem fructus suos facit, sed euictione lequaeta restituie, nam mala fides præsumpta, quz per iudicij inchoationem contingit, non sufficit, sicut vera ad impedendum fructuum acquisitionem, sed solum onus restitutionis inducit. Vlpianus autem, & Paulus in legibus præcita- tis negant, post litis contestationem fructus acquireti quoad effectum, & inspecta veritate, cum illi sint restituēdi, quia non videtur quisquam id quæ- rere sibi, quod alij tenetur restituere, l. aliud est capere 71. ff. de verb. signif. l. non videtur 52. ff. de reg. iur. Alter hæc iura componit Sanch. num. 153. ex Ioan. Garcia, vbi & alias refert con- ciliations.

Vñs.

Vñs. Quarta conclusio.

- ³¹ Fructus per triennium bona fide possessi vñcupiantur, atque ideo res- tituendi non sunt, licet extent, vel con- sumpti sint, Menoch. num. 583. Lu- go d. disp. 17. num. 40. Sanch. num. 37. qui plures cumulat. Sed dubium est, vñrum qui ante triennium fructus expendit, si post id tempus conueniat, debeat eos restituere, si ex illis fa-etus sit locupletior? & affirmat Deci, in d. l. si & me, & Titium, nu. 2. Tiraq. de retract. lignag. §. 15. gloss. 2. num. 17. Merlin. de legitima lib. 2. tit. 1. q. 1. num. 40. & alij adducti à Sancio, n. 91. Ipse vero contrarium ex pluribus probat cum Pinel. d. cap. 4. num. 48. secundum quos sufficit, fructus, ante quam possessor conueniat, per tres annos a solo fuisse separatos, vt ipsos restituere non debeat. Nec refert, vñcu- pionem sine possessione non proce- dere, l. sine possessione 25. ff. de vñcupi- onem. quoniā, vt Sanch. explicat, fru- ctus consumpti non vñcupiantur, sed actio pro eis domino competens præ- cribitur, quz & si triginta annis regula- riter vivat, l. sicut 3. C. de præscrip. 30. vel 40. ann. Hoc casu specialiter perit eodem tempore, quo fructus, pro qui- bus datur, vñcuparentur, sequens na- turam eorum, quorum loco subrogat- tur argum. l. 1. §. si quis sub condicione, ff. vt leg. nom. cau.
- ³⁵ Altera difficultas se offert circa do- trinam D. Couart. in præsenti tradi- tam, quoniā generaliter docet, cel- late fructuum restitutionem, si eos pos- sessor vñcupiat, cui omnes conueniunt. Sed cum supra teneat, fructus frequē- tissime acquiri bonz fidei possessori, implicat, quod illis casibus polsit vñ- calere ipsum fructus, qui sibi sunt, cum hoc expressè inscrietur, Paulus in l. 4. S. lana, ff. de vñcup. Quia quod meū est, amplius meū fieri non potest, ve- sit. Justinianus in §. sed si rem, inst. de legat. l. 3. §. ex pluribus, ff. de acq. pos- se. Huic Sanch. n. 88. satisfacit, aiens, regulam dict. §. lana, & ceterorum iu- tiūr tunc obtinere, cum dominium irreuocabile quis est consequatur; at quoties potest reuocari, vt in fructibus acquisitis cum onere restitutionis, be- ne admittitur vñcupatio. Adhuc urget d. §. lana, quoniā agens ibi Consultus de fructibus, quos Sanch. putat esse restituendos, inquit, eos vñcupari non posse, quia statim possessoris sunt. Er- go quamvis dominium reuocabiliter quæratur, impedit vñcupacionem. Has difficultates euitant, qui sentiunt, pos- sessorem bonz fidei, sive titulum ha- beat, sive non, fructus consumptione irreuocabiliter suos facere, quod ve- riū videtur, & vñ (qui est melior le- gum interpres, l. si de interpretatione 37. ff. de legib. Argel. de acquir. pos- ses. queft. 2. art. 3. num. 9. Bene de im- munit. Ecclesiast. tom. 1. cap. 1. dubit. 3. num. 5.) comprobatur.
- Num. 8.
- Bonam fidem ex iuriis errore otiti, quoadfructus acquirendos, comper- tum est, de quo Sanch. nu. 163. Me- noch. nu. 628. cum sequentib. Gutierrez. de tuel. 2. part. cap. 5. nu. 14. Cyriac. tom. 2. controu. 331. nu. 1. Surd. conf. 115. num. 3. Ant. Gom. in l. 45. Taur. num. 106. in fine, Cacher. Pedemont. decis. 159. num. 5. Becci. conf. 95. n. 15. Berouls in cap. si quis presbyterotum, num. 41. de reb. Eccles. & alij apud Ricci.

Ricci in prax. for. Ecclesiastic. dicit.
18. num. 3.

39. Aliqui putant, in iure errantem neque in bona, neque in mala fide constitui, sed medium inter utramque tenere, & hoc ad fructus lucratos sufficere, Bart. int. sed & si legge, S. scilicet, num. 4. ff. de petit. hered. Beroi. in cap. grauis, num. 24. vers. Subd. tamē de rest. spoliat. Pinel. in auth. nisi tricennale, num. 11. C. de bon. mater. Menoch. vbi proxime. Sed illa regula cōmuniter limitatur, quando ius resistit actui, in quo error interuenit, nam tūc non prodest ad fructuum acquisitio nem, Menoch. nu. 634. Cyriac. supra d. controv. 33. nu. 16. Barbos. in collect. ad l. iubemus, §. sane, num. 20. C. d. sacrofanc. Eccles. Gutier. num. 17. Balbus in l. Cellus, num. 20. 21. ff. de vscap. Grammatic. decisi. 79. num. 8. 9. Cacheran. supra num. 11. Caballin. milleq. 315. Paris. in cap. si diligenti, num. 27. de præscriptionib. apud quos alii permulti, ex quibus appetet hanc limitationem receptissimam esse aduersus D. Couarr. in præsenti, quem tamen cuentur Sanch. num. 164. Igneus. Nauarr. Joan. Garc. quos ipse refert, Morl. in empor. iur. p. 1. tit. 5. q. 1. nu. 42. Sfort. Odd. de in integ. restitut. quæst. 45. art. 2. num. 22. Ant. Fab. de errorib. pragmatic. decad. 7. error. 6. Neque virgent iura, quæ pro aduersariis facere videntur, nam dum probant in malam fidem habere, qui contra ius resistens emit, non sunt intelligenda, vbi error interuenit, sed cum scienter contra prohibitionem operatur, quod leges præsumunt regulariter, cap. qui contra 82. de reg. iur. in 6. Mench. contouersi. illustrium cap. 81. Faribac. in prax. crimin. part. 3. q. 89. num. 83.

Menoch. cum pluribus de præsumpta lib. 3. præf. 130. num. 33. Quoniam error non præsumitur, nisi personarum conditio, aut alię conjecturę eum suadeant, sed ab allegante probati debet, Menoch. de præsumpt. lib. 6. præf. 23. num. 10. cum sequentib. Sanch. nu. 45. Bossi. in prax. crimin. tit. de confel. n. 19. Mascard. de probat. conclus. 378. & 637. & eo probato cessabit mala fides præsumpta, Gare. de expens. cap. 23. n. 34. Barbos. in collect. ad l. 2. n. 3. cap. si quis ignor. rem minor. si quidē præsumptio debet succumbere veritati, l. nuptura, 58. ff. de iur. d. Mantic. de conjectur. vltim. volunt. lib. 1. tit. 1. à num. 10. Menoch. lib. 2. præf. 75. num. 27.

Malam fidem abesse, ad acquisitio nem fructuum sufficere, & si bona fides non sit, sentiunt cum D. Couarr. Bart. Beroi. & Pinel. vbi nuper, Sanch. vero num. 181. concedit, posse dari medium inter bonam, & malam fidem speculative, sed non practice, quod ibi bene explicat.

Vers. Ceterum opinio precedens.

Hanc distinctionem reprobant itidem, Sanc. num. 165. Joan. Garcia sup. 44. dicit. cap. 23. num. 24. Gutier. vbi supr. numer. 18.

Vers. Potest etiam opinio:

Iuris, & facti errore concurrente, 45 bonam fidem oriri, docent Gutieri. num. 15. Sanch. num. 163. in fine, qui alias referunt, Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. num. 68. vers. Illud tamē, Cacheran. supr. n. 9. ad finem.

Num. 9:

Abbatem non exemptum minime 46 posse

posse sine Episcopi consensu tem Eccl. eis suz alienare, sed tacitum sufficer, firmat Layman lib. 3. tract. 4. cap. 10. n. 4. Thom. del Bene de iur. mun. & iurisfd. Eccles. part. 2. cap. 17. dub. 9. n. 17. & 18. Idem in Abbatे exempto, si rem exigua alienet, vbi talis consuetudo est admissa, nam tenebitur licentiam postularē ab ordinario loci, vel à legato de latere, si Ecclesia sit sita intra prouinciam, in qua ille suo munere fungitur, Pellizzari. in manual. regular. 1. part. tract. 6. cap. 8. num. 140. & vbi extrauagans ambitione de reb. Eccles. recepta est, necessario desideratur assensus Pontificis in alienatione rerum immobilium, aut pretiosarum mobilium, nisi in casibus iure expressis Tondut. canonic. quæst. lib. 1. cap. 98. nu. 2. Barbos. de potest. Episcop. p. 3. alleg. 95. nu. 66. Leo in thesaur. Forensi. cap. 15. num. 7. Bene vbi proxime, num. 29. cum sequentibus, qui de requisitis, ac solemnitatibus in alienatione rerum Ecclesiasticū nouissime agit, & Pellizzar. vbi supra n. 111. de alienatione rerum ad regulatum monasteria expectantium tra. Etat, quibus sublata sunt vniuersa pri uilegia, quoad huiusmodi alienationes decreto Sacra Congregationis Concilij Tridentini iussu Urbani Octavi edito anno 1624. per quod alienare prohibentur res monasteriorum, nisi accedit exprella ipsius Sacra Congregationis licentia, refert. Bene d. disp. 17. dub. 1. num. 6.

48 Intellectus hic ad cap. ad nostram nullo modo defendi potest, nam præter quam quod manifeste diuinationis vitio laborat, si ibi intercessisset defecus solemnitatis, nullus foret ipso iure contractus, ita ut nec sententia de clatoria desideraretur, quare fructus acquirere, non potest is, in quem res fuit alienata dict. extrauag. ambitione Molin. de iust. & iur. tom 2. disp. 466. Pater Suar. de relig. 4. tom. tract. 8. lib. 2. cap. 27. num. 20. & 21. Bene, nu. 9. Tondut. vbi supr. sed Pontifex, fructus retinere feudatario permittit, & laicem enormem ad restitutionem concedendam necessario requirit, ibi: Si predictum monasterium propter hoc inuenitius enorme dispendium incurrit, Igitur in illius textus specie nullus fuit solemnitatis defectus, nec ibi apparet, laicum bona fidem habuisse, propter quam fructus sibi acquirere posset.

Num. 10.

Hæc interpretatio magis conuenit dicto textui, nec dicendum est cum Gutier. practicar. quæst. lib. 4. cap. 69. num. 11. & alijs, restitutionem ex gratia fuisse concessam, nam est communis sententia, quod Ecclesia ob enormousam lesionem competit etiam post quadriconitum restitutio, Gregor. Lop. in l. 8. tit. 19. p. 6. gloss. 5. Bern. Diaz in reg. 653. vers. Octauo, & vers. Decimo, Matienz. in dialog. relat. 3. part. cap. 20. Costain l. Gallus, S. & quid si tantum, num. 80. ff. de lib. & post. Flamin. de resign. lib. 3. q. 7. rum. 84. Gratian. disceptat. cap. 148. num. 19. My finger. cent. 1. obseruat. 51. n. 7. Oddus de restit. part. 1. quæst. 19. art. 7. nu. 37. & 66. vbi dicit hanc esse cōmūnem omnium opinionē Garcia de nobilitat. gloss. 6. S. 1. num. 49. vers. Intra has sex, Cancer. variat. lib. 2. cap. 1. num. 220. vers. Illud. Nec dubitari potest, quin monasterium fuerit enormouse ictum, cum primo anno feu-

data.

datarius integrum summam, quoniam pro eo soluerat, recuperasset, ex quo sit manifestum Ecclesiam eo casu ex iustitia restitutionem obtinuisse. Nec obstat argumentum de retentione fructuum, admissa communis sententia, quae habet eos venire in restituitione iustitiae, quoniam ut dictum est supra ad num. 3. illos lucratur vaillans in compensationem præstati obsecratis monasterio. Ad hanc si ex gratia restitutio concederetur, ne ius commune induceret, id exprimeret Pontifex, prout expressum est in cap. ex literis 4. eod. tit.

52 Aliter etiam sustineri potest, restitutio nem illam fuisse ex iustitia, communi praemissa opinione, quae docet, viuente prælato, qui alienauit, quadriennium Ecclesie non labi, quam probant Roman. sing. 267. Hermos. in l. 4. tit. 5. p. 5. gloss. 12. num. 19. Bernard. Diaz reg. 653. vers. Tertio fallit, Caldas in l. 6. curatorem, verb. Intra legittimum, nu. 5. C. de in integ. restitut. Trentacing. var. lib. 2. tit. de in integr. rest. resol. 4. n. 5. Valuoa in teneat. ad cap. 1. num. 32. de præscriptionib. Ricci. in prax. for. Ecclesiast. tit. de alienat. ter. Eccles. decis. 32. Rebus. in tract. de alienat. ref. Eccles. n. 38. Rodan. eod. tract. q. 79. cap. 3. Mascar. de probat. conclus. 225. num. 12. Larde vit. homin. cap. 25. num. 85. pro quibus facit cap. si Sacerdotes 10. 16. q. 3. Potuit enim quadriennium, & aliud tempus multum transire a die alienationis, & non praterite quadriennium a morte eius Prælati, qui feendum concesserat, quo casu de rigore intis, & absque aliqua benignitate Ecclesia debebat restitut. cui intellectui non obseruit, Pôtificem i requirete enormem la-

sionem, quoniam multi sentiunt restitutio nem Ecclesie, vel minori non competere, adhuc intra quadriennium, nisi enormiter lazi probentur, de quo statim.

Numb. 11.

Circa dubium præsens triplex re- 54 peritur sententia. Prima docet, probandum esse lesionem ultra dimidiad, vel saltim in dimidia iusti pretij, ut restitutio auxiliu impetratur. Oddus supr. part. 1. q. 4. art. 12. num. 105. vers. In contrariu. Paz in prax. tom. 1. temp. 8. n. 119. & alij. Secunda, modica laisionem sufficere, Ceuall. tom. 1. q. 658. Donell. lib. 21. commentar. cap. 9. col. penult. Pinelli. in l. 2. part. 1. cap. 1. n. 26. C. de rescind. vend. & hanc est magis communis. Tertia arbitrio iudicis relinquere, quæ alzio sufficiat, ut propter eam restitutio concedatur, quas referit, ac iuribus, & authoribus exornat Hermos. vbi proxime ex nu. 54. Barbos. in collectan. ad cap. 1. num. 14. de in integ. restitut.

Vers. Ego sanè difficilem:

Sequuntur D. Conar. afferentes in 55 dicens arbitrio definitum, quæ lzfio sufficiat ad restitutio nem concedendam; Gutier. d. lib. 4. cap. 69. num. 14. Menoch. de arbitr. cal. 74. Oddus 1. part. quæst. 4. art. 5. num. 106. Morl. in empor. iur. tit. de in integ. rest. num. 13. Trentacing. d. lib. 2. var. tit. de minor. resol. 2. nu. 40. Cancer. d. cap. 1. n. 253. vers. Quæro, & 253. Lar. vbi proxime, cap. 25. n. 18. Oportet autem, Iudiccs non esse faciles in minoribus, alij sive priuilegiatis personis restituendis, ne in ipsorum damnum fauor getorgue-

tur,

don, & hanc videtur apta interpretatio ad dict. l. scio. Cuius ratio manifesta est, nam decem legio in contractu mille sati modica est. Quæ 60 etiam majoribus, ac vigilantisimis hominibus sepius euenit, accipientibus paulo minus, aut præstantibus plus, quam res valet. l. si voluntate 8. C. de rescind. vendit. Cum 61 autem minor se gerit tanquam prudentem patrem familias, & si damnum sentiat, restitutio non adiuvatur, l. verum 12. S. sciendum, & sequenti, st. de minor. Odd. supr. dict. quæst. 4. art. 2. num. 26. Cancer. lib. 2. varia. cap. 1. num. 122. Hermosill. dict. gloss. 12. num. 25. vbi alij, Alciat. de præf. regul. 1. pizl. 42. no. 6. Cuiac. lib. 16. obseruat. cap. 14. Mathel. sup. 58. Morl. part. 1. tit. 10. quæst. 4. num. 8. Ant. Gom. in l. 50. Taur. n. 14. Valalc. conf. 138 numer. 26. Petr. Barbos. l. 1. part. 4. num. 128. ff. solut. matrimon. Menoch. conf. 714. numer. 7. Vnde et quum non est, ut in negotio amplissimæ quantitatis restitutio ob leue detrimentum concedatur, quod comparatione illius sati tenue est. At non sic facile homines industria, ac soletia prædicti falluntur, præstanto multo plus, aut multo minus accipiendo, quam par est, ut contingit, cum in contractu quinquaginta lzfio in decem interuenit, quare damnum hoc tribuitur lubrico ztatis consilio, cuiperc beneficium restitutio subveniendum est. Quæ ratio add. l. scio accommodari potest,

Vers. Secundò, ex his etiam:

Communis opinio haberet, ad resti- 63
tutio

sutionem post quadriennium concedendam Ecclesiz lassionem ultra dimidiati, seu enormissimam requiri, textus in dict. cap. ad nostram, Costa in dict. §. & quid si tantum part. 2. à numer. 50. Oddus part. 1. quzst. 19. artic. 7. numer. 5. vers. In contrarium, Garcia de expens. cap. 18. numer. 36. Caldas supra verb. Infra legitimū, numer. 9. Gutba decis. 106. numer. 12. Tusch. lit. R. conclus. 198. numer. 75. Casad. de cīs. vñica, numer. 5. de empt. & vendit. Burat. decis. 414. numer. 10. & decis. 452 in fine, & plures, quos congerit Hermos. dict. gloss. 12. numer. 15. At Menoch. & alij quos refert lib. 2. de arbitrat. cap. 74. in fine cum D. Couarr. tenent, cīs in iudicis arbitrio, quz sit enormis lassio, ob quam Ecclesia debet post quadriennium restituī, sequuntur, Escobar de ratiocin. comp. 6. numer. 10. & Guttierr. dict. quzst. 69. numer. 14.

Vers. Tertio hinc deducitur:

Negant multi communiter, eo, quod auxilium extraordinarium sit, Ieſis posse competere restitucionem in integrum, vbi adeſt remedium ordinariū, l. 2. C. de rescind. vend. per textūm in l. in cauſa 17. ff. de minor, Morla ſupra tit. de reſtitut. in integr. quzst. 7. numer. 22. Lata cap. 25. numer. 98. Menoch. conf. 401. numer. 220. Guid. Pap. ſing. 351. Anton. Gabr. commun. lib. 3. tie. de empt. conclus. 1. num. 11. Reſdoan. de reb. Eccles. non alienan. quzst. de reſtitut. in integrum in princip. numer. 1. & alij. Sed contra-

rium cum D. Couartu, affirmant Oddus vbi ſupra, quzst. 17. num. 111. eadem ratione tradita, Bald. in l. 1. C. ſi aduers. Pisc. Abbas in cap. cum dilecti, num. 4. & 5. de empt. & vendit. Pinell. in l. 2. part. 2. cap. 3. num. 2. C. de reſc. vend. Hermos. vbi proximē, numer. 39. vers. contrarium vbi alij Gamma decis. 2 12. Anton. Fabt. in Codic. libr. 2. tit. 9. de integr. reſtitut. definit. 3. Caldas ſupra verb. Implorare in integrum, n. 13 14. Fontanell. de pact. nopt. clauſ. 4. gloss. 18. part. 1. a n. 107. Franch. decis. 243. & eſt communior.

Sed rationi, cui D. Couarr. & ſc. 66 quaces nituntur, ſcilicet pinguis effe auxilium reſtitucionis remedio dict. l. 2. quare licet extraordinarium illud ſit, per hoc ordinariū non excluditur, Pinell. vbi proximē Zafi, lib. 1. reſponſor. cap. 20. num. 20. Mautic. de reſtit. in integr. cap. 11. nu. 7. Odd. ſupra part. 1. quzst. 17. num. 33. Morla dict. part. 1. tit. 9. quzst. 3. nu. 12. Menoch. conf. 505. num. 20. atque ita limitant regulam dict. l. in cauſa. Obſtat, non videri inter hęc remedia aliquod eſſe diſcrimen, nam ſicut empator datur electio ad rem reſtituendam, vel ſupplendū preium ex dict. l. 2. Ita etiam cum minor ultra dimidiā, vel intra lzditū eadem electio emptori competit, nec potest res prēcīſe auocari, ut teſtatur pluribus relatiis Hermos. inl. 56. tit. 5. partit. 5. gloss. 11. & 12. numer. 114. accedit Guttierr. vbi proximē, numer. 29. & notat D. Couarru. inſta hoc cap. numer. 14. vers. Nec enim dubium, & eſt magis recepta.

Respondendum tamen eſt, rationē 68 pridictam defendi poſſe ſecundum op-

Spininem contraria, quz docet, mi- 72 nore in pretio lſum, reſtituatur, poſſe ſe auocare prēcīſe, neq; admitti em- ptorem ad pretij ſuplementum, pro veſtiferunt Pinel. in dict. l. 2. part. 1. cap. 2. numer. 26. Menchaca con- trouerſat. vſuſrequent. lib. 3. cap. 66. Fachin. conrouerſ. libr. 2. cap. 29. Sahagun in relect. de reſtitut. minor. Caldas ſupr. numer. 14. 15. Simoncel. de decret. in conrouerſ. minor. interp. Motl. dict. tit. 5. quzst. 1. numer. 30. Vnde conſtat, ut illoſe minori beneficium reſtitu- tionis impetrare, quam agere reme- dio, dict. leg. 2. nam per hoc nun- quam poterit rem ſuam, inuito emp- tore, recuperare, cum expreſſe ei ius indulgeat huiusmodi electionem, led si reſtitucionem conſequatur, forſan id obtinebit; ſiquidem iudex non prohibebitur ſecundum opinionem minori fauorabiliorem iudicare iu- bens, rem prēcīſe reſtitui, cum vtra- que communis sit, atque ita tute earum quamlibet ſequetur, Ceuall. tomo 1. commun. opinio. in prin- cip. Sanch. in Decalog. lib. 1. cap. 9. numer. 46. vbi ex multis refert, licere iudici, ſententiam ferre iuxta opinionem, quam ipſe minus proba- bile putat, quod, ſilicet non ſequatur, probabile facetur, ou. ſequenti, Dian. 1. part. tract. 1. de probabil. opinion. reſol. 3.

71 Alia etiam ratione vberius eſt reſtitutionis auxilium dict. l. 2. re- medio, nam ex hoc non repetet mi- nor fructus interim perceptos ſe- cundum reſceptam in Tribunalibus praxim, de qua teſtantur Ceuall. tom. 2. quzst. 703. numer. 53. Pi- nel. in dict. l. 2. part. 2. cap. 4. in

Vers. Supereftamē;

Facit ad hanc ſolutionem vul- 72 gare axioma: De minimis non cu- 73 rat Prætor, l. Si oīcum 10. §. fin. ff. de

Traueſia
Ex trac-
ta
Nigra
Nigra
Nigra

lafon in l. ſciendum, col. 3. ff. qui ſatisdat cogant. Socin. in trac- 73 ta. fallent. reg. 73. fall. 1. Cyriac. con- trouerſ. 454. numer. 8. Brun. à So- le in loc. communib. verb. Minima, Aug. Barbol. de axiomat. iur. vſu- frequent. axiom. 150. num. 1. Vi- tra quam duz aliz ſe offerunt. Prima, in dict. l. ſi proprietatius 22. ff. de damn. infeſt. iniquē agere proprie- 73 tam, vel vſuſtructuarium recu- ſaſtem ſoluere, quod debet, non ſie, qui contrahens in minima la- dit quantitate, nam licitum eſt contraſtentibus ſe inuicem decipere, dict. l. in cauſa, §. idem Pompo- nius, Hermofilli. in dict. l. 56. tit. 5. part. 5. gloss. 9. numer. 30. qua- re ille de minimis tenetur, licet hic non teneatur. Secunda, nullum re- ſultat inconueniens, ex eo quod in dict. l. ſi proprietatius pro minimo damno agi polſit, ut patet, at ex reſtitutione minoris pro modica lassione ſequeretur illud absurdum ma- ximum, cuius ſupramēminimus, nam

ita minores, alizque personz, qui us
hoc remedium competit, commelio
priuarentur, quod Consultus perpen-
dit optime in dict. S. non semper,
quis enim contrahere cum minori-
bus vellet, cum sciret pro vno num-
mo, vel quadrante contractum fore
rescindendum? Præterea ex lafone, &
Decio, quos refert, & sequitur
Menochi, de præsumpt. lib. 2. præf.
23. numer. 5. dici potest, minima
attendi in illis, quz à iure commu-
ni prouenient, vt in casu dict. l. si
proprietarius fecus quz iure specia-
li concedetur, qualis est minorum
restitutio. Respondetur tandem, lo-
lam negari, actionem famosam fur-
ti competere, non tamen in factum,
vt ab atum dominus recuperet, argu-
mento, l. non debet dati 12. in fine, ff.
de dolo.

Num. 12.

Hanc zquissimam sententiam, vt
pro re minima actio furti non detur,
amplectuntur, Gutierrez. de delict.
quæst. 151. num. 13. cum sequentib.
Bene, part. 2. cap. 19. dub. 53. num.
4. Pichard. in §. Gallinarum; num.
3. inst. de rer. diuis. Iul. Clar. in præ-
dict. S. furtum, num. 46. Nauarr. in cap.
vltim. 14. quæst. 6. Molin. de iust. &
iur. tom. 3. disp. 685. num. 3. quod li-
mita ex l. 16. tit. 11. lib. 5. Recopilat.
Sed ibi non est infamia. Cum enim
75 fama hominis plurimi sit habenda,
quam vita honesti viri præferunt, l.
ili quidem, 8. §. penult. ff. quod met.
cauſ. l. 2. §. initium fuisse, ff. de origin.
iur. Cyriac. tom. 1. controver. 104.
num. 10. Bobadill. tom. 2. lib. 3. cap.
2. num. 39. Carleual de iudic. tom. 2.

tit. 2. disp. 3. num. 4. vbi alij. Me-
noch. conf. 94. in princip. & de arbi-
trar. lib. 2. cap. 377. num. 19. Durum
nimis est, vt pro re minimz estimatio-
nis furti actio concedatur, qua damna-
tus afficitur infamia, l. t. furti, 6. ff. de
ijs quod norat inf. Farinac. in præ. cri-
min. tit. de furt. quæst. 67. a num. 10.
Molin. de iust. tom. 5. tit. 4. disp. 9.
num. 13. vers. Licet, Didac. Quantera
in quæstion. crimin. cap. 8. de furt. nu-
m. 9. vers. Vtterius pena latronum. Ad
78 hæc cum de pena infligenda dispu-
teatur, in benignorem partem debemus
propendere, Tiraquell. in l. si vn-
quam, verbo, Reuertatur, num. 246.
Thom. de Thomas. in florib. leg.
reg. 158. Aug. Barbos. supr. axiom.
181. num. 12. Ricci. in dict. præxi. re-
sol. 303. n. 2. Quoniam peccoz potius
sunt restringendz, quam ampliandz,
Linterpretatione 42. ff. de pec. Iason.
in l. transigere, num. 9. C. de tran-
sact. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præ-
sumpt. 6. Thomaf. supr. reg. 227.
Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 51. num.
12. Barbos. num. 9.

Neque refragantur iura, quz
80 pro se Theophilus, & sequaces in-
ducunt, non textus in dict. S. Gal-
linarum, qui sane alienus est à præ-
senti quæstione: nam ibi Iustinianus
non agit defurti actione, sed solum
decidit, furti reum fieri illatum a-
vium detentore, & aliud est, furtum
committi; & aliud, furti actio-
nem dari, l. si quis vxori 53. §. 1. in fine,
ff. de furt. sunt enim plures casus,
in quibus furtum sit, & actio furti de-
negatur, l. 1. ff. de act. rer. amot. l.
serui, & filij 17. dict. l. si quis
vxori, in princip. l. si liberitus 91. ff.
de furt. & licet latis controversum sit,
an

an rei minimz furtum admittatur?
 teste Pichardo vbi supra, adhuc
supposito, furtum committi, fur-
ti actionem dari, insciandum est ad
82 exemplum actionis de dolo, nam & si
dolosus vere sic, qui alium circumve-
nit, vel in re exigua, cum dolus nonia
quantitate, sed in facti qualitate con-
sistat, l. dolus 10. C. de res. vend. Petr.
Greg. lib. 37. sintagmat. cap. 1. num. 6.
Cyniac. tom. 1. controver. 160. num.
66. Hermos. in l. 56. gloss. 12. num.
51. tit. 5. part. 5. Gutierrez. dict. quæst.
151. numer. 12. vers. Hæc tamen.
Tamen Prætor ea aquitate motus,
quam præ oculis semper debet habe-
re, l. quod si Ephes. 5. §. fin. ff. de eo,
quod cer. loco, famz hominū cosulens
non permittit, illa famosa actione vti
proximo danno, dict. l. si oleum, §.
fin. cura l. sequenti. Sed neque proba-
tur in d. §. Gallinarum, rei minimz fur-
tum fieri, eumibi non agatur de quæ-
titate, sed de qualitate rei surreptæ, du-
bitabatur, rum gallina, & anseres ef-
fent terra natura? nec Imperator in-
quit, vnius gallina, aut anseris detento-
rem furti reum fieri, sed plurali loqua-
tione vtritor, ibi: Et qui lucrandi animo,
et animalia derinet, furtum committere in-
tollegitur. Vnde textus ille nullo modo
fauet aduersarijs, Molin. vbi supra
dict. num. 3.

86 Non itidem obstat, l. vulgaris, ff.
de furt. pro cuius solutione notandum
est, rationem dubitandi illius textus
non fuisse, an pro modio tritici, seu
modico vni actionem furti quis pos-
sas exercere? sed num qui partem
alicuius rei surripie, reueatur pro tota
furti actione: quia licet non auferat,
videtur, inuito domino, contrectare,
quia dum partem tollit, corpus to-

Vers. Sed utrum?

Ecclesiæ enormous in lege de iure
communi restitucionem usque ad tri-
ginta annos concedendam fore, cum
D. Couarr. resoluunt communiter.
E 2 DD;

D D. Gutierd. d. q. 69. n. 18. Parad.
differ. 114. num. 4. Costa in d. 5 & quid
si tantum, part. 2. à num. 83. Caldas in
d. 1. si curatorem, verbo, Infra legiti-
mem, num. 10. Morl. sup. d. tit. 5. in
prælud. num. 16. in fine, Sforc. Odd.
supr. q. 19. num. 92. Beroi. cons. 177.
num. 40. quanvis Garcia de expensi-
cap. 18. num. 37. hoc auxilium ad qua-
draginta annos extendat, & Suarez al-
legat. 21. num. 4. ad aliud quadrienniu-
m præter elapsum, restringat.

Num. 13.

89 De intellectu, l. fin. tit. fin. p. 6. vi-
dendi sunt Greg. Lop. abi gloss. 8. Ce-
wall. tom. 1. q. 536. num. 16. Gutterr.
d. nom. 18. Herm. d. 1. 56. gloss. 11. &
12. num. 127. Pinel. in d. 1. 2. part. 2. cap.
1. num. 27. in fine, & quos isti allegant.

Num. 14.

90 Quod dicit. l. fin. etiam in secunda
parte intelligenda sit de restitutione
in integrum, & non de remedio, d. l. 2.
C. de rescidend. vend. verius videtur
ex textus verbis, atque ita tenent cum
D. Couarr. Greg. Lop. Gutier. Roder.
Suar. & alij, quicquid alij non pauci-
fentiant, & in huncmodi restitutione
enormissima Iesio erit, quæ dimidiat
iusti pretij egreditur, de quo supra ad
num. ii. vers. Secundo ex his etiam.

Vers. Nec enim Ibi: Quamvis haec dif-
ferentia.

91 Hanc doctrinam communem
appellat Hermos. dict. gloss. 11. & 12.
num. xii. vers. In contrarium, vbi
quæstionem mouet, ac resoluti, de

qua dictum est ad num. 11. vies. Tertio
hinc ducitur, n. 68.

Vers. His omnibus.

Certius videtur restitutio[n]em fuis-
se ex iustitia concessam, quia Ecclesia
fuerat enormissime laesa, vt ostendi-
mus supra ad num. 10. fructus autem
non repetit monasterium, quia nec si
intra quadriennium ageret, illos habe-
ret, propter obsequium a vassallo ac-
ceptum nec refert, quod illi excel- 92
serint estimationem laboris servitij
exhibiti, quoniam in dubio excessus
talis non praesumitur, sed fructus cre-
duntur correspondere labori, Escobar
de ratio[n]e cap. 16. num. 53. neque aliud
fuit per monasterium probatum, quod
solum intendit, sibi villā restitui, quā
cum non expediret, necessitate co-
gente alienauit, siue in feudum conce-
dit. Imo quanvis prætenderet patrem
fructuum sibi restitui, relieto vassallo,
quod aequum foret pro labore, non
obtinet, nam feudatarius dum onc- 93

94

ta rendit iustitiae, omnem eius utilita-
tem meretur, neque fructus commi-
surantur obsequijs, sed quotquot nas-
cuntur, illi cedere debent pro fidelita-
te, subiectione, ac servitio exhibitis do
mino, quapropter in datione in feu-
dum non est locus remedio l. 2. C. de
resc. vendit. nisi quando feudum con-
ceditur ob pensionem in singulos an-
nos soluendam, docent communiter
DD. Barbos. in collect. ad cum tex-
tum, num. 29. & 30. Hermos. in l. 56.
gloss. 4. num. 15. Castrensi. in d. l. 2. n.
13. Bald. num. 7. Salicet. num. 10. Cag-
nol. num. 207. Padill. num. 29. Pinc.
part. 1. cap. 3. num. 2. Rebuff. in tract.
de rescission. contract. S. vnic. gloss. 15.
num.

nu. 11. Ant. Gabr. libr. 3. de tit. empt.
conclus. 1. num. 74. Matienz. in l. 1.
gloss. 8. num. 7. tit. 11. lib. 5. Recop.
Fachin. controvers. lib. 2. cap. 22. vers.
Nec huic sententia. Quo casu pro-
ptie feudum non est, sed transitio em-
phyteusim, vel contractum in nomi-
natum; Greg. Lop. in l. 1. tit. 26. part. 4.
gloss. 2. Bald. in l. liberti, col. fin. C. de
oper. liber. Marescot. variar. lib. 1. cap.
63. nu. 5. & 6. Ex quibus iunctis, quæ
diximus supr. ad num. 10. deducitur,
monasterium in dict. cap. ad nostram
non potuisse fructus, aut partem eos
rum petere, licet ex iustitia fuerit re-
stitutum.

Num. 15:

97 In restituzione iustitiae fructus venire, secus in illa, quæ gratiæ conceditur omnes fere concordes sentiunt Interpretæ, Cœuall. dict. quæst. 536. num. 19. Anton. Gom. 3. tom. variar. cap. 13. num. 38. in fine, Noguer. alleg. 8. num. 37. cum sequentibus, Gutierrez. dict. quæst. 69. Cyriac. dict. tom. 2. controvæsi. 321. num. 77. & 78. Odd. vbi supra, quæst. 45. artic. 2. sub num. 13. & quæst. 99. artic. 14. num. 123. 131. Lara in l. siquis à liberis, s. sed utrum, a num. 9. ff. de agnosc. liber. Fatio in præc. q. 6. pp. 44. Carol. de

Famac. in piaz. q. 6. nro. 44. Carlo. de
Tapia in rubric. de constitut. Princip.
cap. 3. num. 29. 3. 8. Ponte decisil. 25. n.
9. 10. Peregrin. de iur. Fisc. lib. 5. tit. 2:
num. 61. Tiraquel. in l. si vaquani. ver-
bo. Recueratur. nu. 276. C. de retioc.
donat. Greg. Lop. in l. 2. gloss. 5. tit. 32
p. 7. Boer. decisil. 98. num. 5. eam ta-
men distinctionem impugnat late Mo-
lio. de iust. & iur. tom. 2. disp. 575. ex
num. 4.

- 1 Restitutio in integrum petenda est
coram iudice eius, aduersus quem postulatur.

2 Restitutio incidenter postulata petenda
est à indice cause principalis.

3 Index loci contractus est competens
ad concedendum in integrum restitu-
tionem circa illum.

4 Index loci circumsite, avisi competens ad
restituendum in integrum, quando
actione reali restitutus acurus est?

5 Qui est index cause preparata, cog-
no scire de causa preparante potest.

6 Index loci re sitae competens est, quo-
ties de ea vindicanda tractatur.

7 Ecclesia petens restitutionem contra
laicum, ipsius iudi cem debet adire.

8 Bona patrimonialia clericorum gau-
dere negantur privilegijs rerum Eccle-
siasticarum: contrarium. 14.

9 Clericus postulans in integrum restitu-
tionem contra laicum, coram sacer-
tis iudice comparet.

10 Fallit, si contraria evigat consue-
tudo.

11 Vel sine negligens sit index laicus.

12 Ecclesia & clerici pro rebus Eccle-
siasticis gaudent privilegio, tunc, &c.,
quando Imper. inter, sed non pro bonis
patrimonialibus ipsorum.

13 In Hispania vetitum est, ne clerici
laicos ad tribunalia Ecclesiastica tra-
hant, & sic obsernatur.

14 Bona patrimonialia clericorum ob-
tinere